

Етика спілкування викладача з вихованцями

О.В. Шмундяк, В.І. Ткач

Могилів - Подільський монтажно – економічний коледж

Найголовнішим у вихованні має бути особистість вихователя. Вплив особистості педагога на молоду душу становить ту силу, яку неможливо замінити ні підручниками, ні моральними повчаннями, ні системою покарань і заохочень...

К.Д.Ушинський

Загально відомо, що виховання – це процес систематичного і цілеспрямованого впливу на духовний і фізичний розвиток особистості. Цілі, зміст, організація виховання визначаються суспільними відносинами, що існують на даному історичному етапі. Державна система виховання завжди спрямована на розвиток у особистості соціально – значущих рис. У питаннях підвищення ефективності навчання і виховання величезне значення мають етичні відносини між викладачем і вихованцем, причому провідна роль у цих стосунках відводиться викладачу. Його поведінка і вчинки впливають на моральний клімат у студентському колективі.

Студенти в силу своєї вікової категорії, як правило, емоційні і дуже швидко збуджуються, їм притаманна підвищена емоційність. Часто вони максималісти. Їм властиве перебільшення, випадкові дії, які вони оцінюють як умисні і глибоко переживають будь – які вчинки, що здаються їм несправедливими, з боку викладача. Особливістю психіки підлітків і молоді є схильність до швидкого узагальнення навіть незначних фактів і явищ. Через брак життєвого досвіду вони не завжди здатні вірно оцінити такі явища, до яких дорослі ставляться як до чогось загальноприйнятого. В ранній юності проходить подальший розвиток самосвідомості особистості. А самосвідомість, як відмічає І.С.Кон, це «складна психологічна структура, до якої входять по-перше, усвідомлення своєї значущості, по-друге, усвідомлення власного «я» як активного, дієвого початку, по-третє, усвідомлення своїх психічних особливостей і якостей, по-четверте, певну систему соціально – моральних самооцінок».

Педагогічний такт впливає з таких моральних стосунків між вихователем і вихованцем, які сприяють взаєморозумінню, довіри,

доброзичливості. Такий підхід до стосунків викладача і студентом був сформульований А.С.Макаренком: «Якби хто-небудь спитав, як би я міг в короткій формі означити суть мого педагогічного досвіду, я би відповів, що як можна більше вимог до людини, і як можна більше поваги до нього». Педагог, що нехтує педагогічним тактом у спілкуванні з студентом, не може користуватися авторитетом у нього. Нетактовність викладача по відношенню до студента породжує непотрібні конфлікти, там де їх можна у Керуючись нормами педагогічної етики, викладач зобов'язаний турбуватися не тільки про те, щоб його спілкування із студентами сформувало нормальний моральний мікроклімат, але і про те, щоб воно направляло поведінку вихованців.

Слово викладача – тонкий і ефективний вихователь. Викладач, куратор групи зобов'язаний володіти словом, у протилежному випадку не можливо плідно спілкуватися з студентом. Точне, душевне, емоційне і в тему сказане слово завжди спонукає думати і відчувати. Педагог за своїм покликанням – розумний і чуйний співрозмовник, переконливий полеміст. Слово викладача – інструмент, знаряддя його праці, «полководець» людської думки. Про виховне значення слова багато і проникливо писав В.В.Сухомлинський: «Слово – найтонший дотик до серця., воно може стати і ніжною, запашною квіткою, і живою водою, що відроджує віру у добро, гострим ножем, що розрізає ніжну тканину душі, і розпеченим залізом, і шматками бруду. Людське слово перетворюється на самі несподівані вчинки, навіть тоді, коли його не має, а є мовчання». Отже, слово педагога не тільки спонукає студента до певних вчинків, але і сприяє вирішенню протиріч.

Викладач знаходиться у постійному спілкуванні, а тому повинен все передбачити. Якщо врахувати, що у молоді активно змінюється характер поведінки і діяльності, відбувається їх самовизначення, то стає зрозуміло, наскільки важливо, щоб педагогічне керівництво в даний період було вмілим і тактовним.

На завершення пропонуємо поради викладачам, особливо молодим, на основі принципів педагогічної етики:

- Будьте щедри на похвалу і скупі на покарання.
- Пам'ятайте, що логіка почуттів буває більш доказовою, ніж логіка думок, що людиною керують не тільки знання, а й почуття!
- Знайте, що мистецтво педагога містить в собі не тільки вміння говорити, але і вміння слухати!
- Не забувайте, що тактовний педагог уміє все бачити, але не все помічати!
- Ніколи не дійте під впливом першого враження!

- Пам'ятайте, що втрата контролю над своїм настроєм призводить до втрати педагогічного такту! Бережіть настрій свій і оточуючих!

- Не забувайте інколи ставити себе на місце студента!

- Вмійте визнавати свої помилки перед вихованцями!
Відстоювання своїх помилок тягне за собою втрату довіри, поваги і авторитету!

- Пам'ятайте, що фальшивий авторитет довго не втримається!

Легко блиснути на мить, важко світити завжди.

- Відносьтесь до себе критично, не переоцінюйте свої сили!

- Будьте завжди послідовними!